

Oslo, 1. desember 2016

Høringsuttalelse fra Jussbuss til «Lov om registrering av enkeltpersoners gjeld (gjeldsregisterloven)»

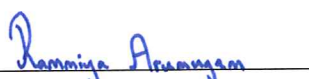
Vi viser til høringsbrev mottatt 24. oktober 2016. Vedlagt følger høringsuttalelse fra Jussbuss.

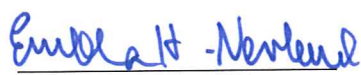
Dersom dere har spørsmål til høringsuttalelsen kan dere ta kontakt på e-post, hog@jussbuss.no, eller på telefon 22 84 29 00. Vi er tilgjengelig alle hverdager mellom kl. 10.00 og 15.00.

Med vennlig hilsen
for Jussbuss

Robert Ødegaard

Nora Anker-Rasch

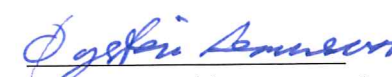

Rammiya Arumugam

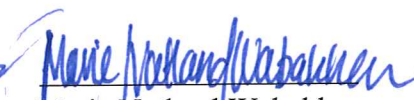

Embla Helle Nerland

Andreas Dalaker

Nora Malini Sætherø

Dagny Ås Hovind

Øystein Gisvold Rennesund

Marie Natland Wabakken

1. Om Jussbuss

Jussbuss er et rettshjelptiltak drevet av jusstudenter ved Universitetet i Oslo. Vi gir gratis rettshjelp i enkeltsaker som faller utenfor den offentlige rettshjelpsordningen.

Jussbuss behandlet totalt 5211 enkeltsaker i 2015. 492 av disse ble kategorisert som gjeldssaker. Gjennom vår saksbehandling bistår og representerer vi ofte klienter med håndtering av gjeldsproblemer, herunder saker vedrørende forbrukslån. Jussbuss har bred erfaring med en klientgruppe som vil dra stor nytte av det foreslåtte gjeldsregisteret.

2. Gjeldsregister er nødvendig

Jussbuss er positiv til lovforslaget som legger til rette for opprettelsen av et gjeldsregister. Vi opplever gjennom vår saksbehandling at det er et stort behov for at et gjeldsregister opprettes. Flere av våre klienter sliter med å betjene lån de aldri burde fått innvilget ut fra sin økonomiske situasjon ved låneopptaket. Vi opplever en praksis hos flere av finansinstitusjonene hvor forbrukslån blir gitt ut nærmest ukritisk. Jussbuss mener et gjeldsregister vil være et viktig skritt for å hindre denne praksisen. Registeret vil dermed være et nyttig tiltak som bidrar til at færre havner i gjeldsproblemer og det er derfor viktig at et slikt register blir opprettet.

Selv om vi i stor grad stiller oss bak departementets lovutkast har vi likevel noen kommentarer til forslaget slik det foreligger.

Det må være et mål at så mange som mulig av finansinstitusjonene velger å ta i bruk registeret ved sine kredittvurderinger. Det hjelper våre klienter lite at registeret blir innført dersom kreditttyterne ikke bruker det. Det er derfor viktig at finansinstitusjonene får tilstrekkelige insentiver til å benytte seg av ordningen. Departementet bør tilstrebe at registeret blir så praktisk og økonomisk gunstig for institusjonene at de velger å ta det i bruk.

Vi vil også understreke at gjeldsregisteret vil ha flere bruksområder enn kun ved finansinstitusjonenes kredittvurderinger. Gjennom vår saksbehandling ser vi at mange av våre klienter sliter med å holde oversikt over sin personlige økonomi. Jussbuss erfarer at manglende oversikt over økonomien fort fører til mislighold av lån. Dette er en betydelig medvirkende faktor i den økende gjeldsbyrden i samfunnet. Vi ber departementet legge til rette for at informasjonen i registeret skal bli oversiktlig og lett tilgjengelig for enkeltpersoner som ønsker en oversikt over sin gjeldsbyrde. Vi ber også om at departementet sørger for at registeret inneholder en så fullstendig informasjon om enkeltpersoners totale gjeldsbyrde som mulig.

3. Flere typer gjeld må omfattes av registeret

I lovforslagets § 1-2 punkt 4 er det definert hvilke gjeldsopplysninger som skal registreres. Definisjonen innebærer at flere typer lån ikke omfattes av registeret. Jussbuss stiller seg kritisk til

dette. Vi mener det er en klar fordel at gjeldsregisteret inneholder så mye informasjon som mulig om enkeltpersoners totale gjeldsbyrde, herunder både forbrukslån, pantelikret kreditt og gjeld til det offentlige.

Dette er det flere grunner til. For det første vil gjeldsregisterets primære funksjon i kredittvurderinger svekkes dersom kun usikret kreditt omfattes. Når finansinstitusjonene vurderer å innvilge lån eller kreditt, er det viktig at de tar kundenes totale økonomiske situasjon i betraktning. Da vil både offentlig gjeld, forbrukslån og annen gjeld være av betydning. Dersom gjeldsregisteret ikke gir et korrekt bilde av kundens samlede gjeld, vil det ikke kunne sikre at det blir gjort en forsvarlig vurdering.

For det andre er det langt mer effektivt om all informasjonen samles på ett sted enn om kredittytterne i tillegg må oppsøke andre registre. Det er upraktisk å måtte lete etter kredittinformasjon på flere steder. Vi stiller oss tvilende til at finansinstitusjonene vil gjøre dette i tillegg til å sjekke det foreslåtte gjeldsregisteret. For å kjenne aktuell restsaldo må man også kontakte de ulike kreditorer individuelt. Så vidt Jussbuss er bekjent gjøres slike undersøkelser i liten grad.

For det tredje vil gjeldsregisteret også gi enkeltpersoner mulighet til å få oversikt over sin totale gjeldsbyrde. Per i dag har man mulighet til å få gjeldsoversikt gjennom blant annet organisasjoner som Virke, men informasjonen som fremkommer i disse oversiktene er i stor grad mangelfull og lite tilgjengelig. Eksempelvis er det svært vanskelig for innsatte i fengsel å innhente informasjonen, ettersom det forutsettes at man har tilgang på internett og Bank-ID. Dette er det svært få som sitter i fengsel som har tilgang til. Vi ber departementet om at det kommende registeret innrettes slik at det også blir mulig også for innsatte i norske fengsler å få tilgang på informasjonen. Vi ber også om at det tas hensyn til dette i kommende forskrifter knyttet til innsyn i registeret.

Å få oversikt er en forutsetning for å kunne håndtere gjeldsproblemer. Vår erfaring er at mange opplever det som så vanskelig og tidkrevende å finne ut hvem og hvor mye de skylder, at det hindrer de fra å kunne ta tak i problemene. Dersom vi får et felles gjeldsregister hvor all informasjonen er tilgjengelig, vil det gjøre det enormt mye lettere. Å innhente gjeldsinformasjon er også en oppgave de økonomiske rådgiverne i NAV bruker mye ressurser på. Det er en fordel om arbeidskapasiteten deres kan brukes mer hensiktsmessig.

4. Det må lovfestes en plikt til å samarbeide om ett register

I lovforslaget legges det opp til at det kan opprettes flere selskaper som driver gjeldsregister parallelt. Det er imidlertid ikke utdypet hvordan dette skal gjennomføres i praksis. Det er ikke lagt opp til noen plikt for disse selskapene til å samarbeide om ett register.

Det er viktig å avklare hvorvidt finansinstitusjonene vil ha plikt til å rapportere til samtlige gjeldsregister eller om de kun plikter å rapportere til ett. I sistnevnte tilfelle må man sjekke alle registrene for å få full oversikt, noe vi mener er uheldig. Dette vil føre til merarbeid både for kredittyttere og enkeltpersoner.

Problemet ligger altså ikke i antallet aktører, men i faren for at det oppstår flere parallelle register. Det at det er flere selskaper som driver gjeldsregister er vi i utgangspunktet ikke negative til, men det burde lovfestes en plikt for disse aktørene til å samarbeide om ett register.

5. Det må innføres en rapporteringsplikt

Jussbuss støtter forslaget om at det innføres en rapporteringsplikt. Dette er helt avgjørende for at registeret skal ha noen reell betydning.

Slik lovforslaget foreligger nå er det kun finansinstitusjoner som er omfattet av rapporteringsplikten. Det er ikke vurdert i høringen om registeret burde omfatte offentlig gjeld. Så vidt Jussbuss kan se faller denne type gjeld inn under definisjonen i lovforslagets § 1-2 punkt 4, så fremt den er usikret. Offentlige organer er likevel ikke omfattet av rapporteringsplikten. Dette stiller Jussbuss seg kritiske til.

Flere av våre klienter som sliter med å betjene forbrukslån har ofte også en betydelig offentlig gjeld. Dersom formålet med gjeldsregisteret er å gjøre kredittvurderingene mer nøyaktige bør også denne gjelden omfattes. Det kan pekes på at offentlig gjeld i de fleste tilfeller er lett tilgjengelig hos de forskjellige organene eller de statlige inndrivelsesmyndighetene som Statens Innkrevingssentral eller NAV Innkreving. Likevel vil det være svært fordelaktig om oversikt over denne gjelden også samles på ett sted. Kredittyterne fører i dag liten kontroll med offentlig gjeld, noe som kan ha vel så stor betydning for kundens betalingsevne som privat gjeld. På bakgrunn av dette ville det vært en betydelig fordel både for kredittytere og enkeltpersoner om denne informasjonen også inngikk i registeret.